

Asia: VN/26120/2023

Arviomuistio viranomaisia koskevista seuraamuksista tietosuojalainsäädännön rikkomisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on tuonut esille joulukuussa 2024 antamassaan lausunnossaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi tekoälyasetuksen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (Aluehallitus 04.12.2024 § 209), että se kannattaa käytäntöä, jonka mukaan mahdolliset seuraamusmaksut eivät koskisi julkista sektoria. Hyvinvointialue toistaa aiemmin antamansa kannan asiassa.

Lausunnon keskeiset pääkohdat:

Hyvinvointialue kannattaa käytäntöä, jonka mukaan mahdolliset seuraamusmaksut eivät koskisi julkista sektoria.

Resursseja tulisi suunnata jälkikäteisten valvontakeinojen sijasta ennakkolliseen valvontaan (mm. ohjaus ja neuvonta).

Asian mahdollisessa jatkovalmistelussa tulee huomioida yksityisen sektorin ja julkisen sektorin keskeiset erot toiminnan tavoitteissa.

Asian mahdollisessa jatkovalmistelussa olisi syytä arvioida tarkemmin sitä, miten seuraamusmaksun uhka voisi vaikuttaa viranomaisen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen ja perusoikeuksien toteutumiseen.

Arviomuistiossa selvitetään tietosuoja-asetuksen sekä tietosuojalain ja rikosasioiden tietosuojalain mukaisen seuraamusjärjestelmän toimivuutta viranomaistoimintaa koskevan soveltamiskäytännön valossa. Selvitys keskittyy rikoslainsäädäntöön, ja selvityksen ulkopuolelle on jätetty merkittävä osa viranomaisia koskevan seuraamusjärjestelmän tehokkuuteen ja toimivuuteen vaikuttavista asioista, jotka erottavat julkisen toimijan yksityisestä toimijasta (mm. hallinnon sisäinen laillisuusvalvonta, muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin). Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmasta arviointitapa on liian kapea viranomaisia koskevan seuraamusjärjestelmän tehokkuuden ja

toimivuuden arvioimiseen. Arviomuistiossakin tuodaan ilmi, että julkisessa hallinnossa on toteutettu järjestelyjä, jotka vähentävät rikosoikeudellisen järjestelmän soveltamisen tarvetta (mm. hierarkia, ennakko- ja jälkikäteisvalvonta, kurinpito, julkinen valvonta, laillisuusvalvonta). Asian mahdollisessa jatkovalmistelussa tulisi huomioida kaikki viranomaisia koskevan seuraamusjärjestelmän tehokkuuteen ja toimivuuteen vaikuttavat asiat, jotka erottavat julkisen toimijan yksityisestä toimijasta.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue katsoo, että resursseja tulisi suunnata jälkikäteisten valvontakeinojen sijasta ennakkolliseen valvontaan (mm. ohjaus ja neuvonta). Hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toimialaan (sotepe) kohdistuu merkittävästi sääntelyä ja erityislainsäädäntöä sekä ammattilaisten henkilökohtaista vastuuta. Sotepe-sektorin osalta tulisikin huomioida, että etenkin julkisia palvelunjärjestäjiä koskevaa sääntelyä on runsaasti ja se on osittain sirpaleista ja vaikeasti sovellettavaa. Myös seuraamusmaksuasioiden käsittely vie resursseja, jotka ovat poissa muusta valvonnasta.

Asian mahdollisessa jatkovalmistelussa tulee huomioida yksityisen sektorin ja julkisen sektorin keskeiset erot toiminnan tavoitteissa. Viranomaisten toimintaa sitoo perustuslaissa säädetty velvollisuus noudattaa tarkoin lakia sekä viranomaisen tehtävä lakisääteisten palvelujen tuottamiseen.

Arviomuistiossa on tuotu esille, että asian mahdollisessa jatkovalmistelussa olisi syytä arvioida tarkemmin sitä, miten seuraamusmaksun uhka voisi vaikuttaa viranomaisen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen ja perusoikeuksien toteutumiseen. Tämän jatkoarvioinnin tekeminen on keskeistä hyvinvointialueiden osalta, kun otetaan huomioon hyvinvointialueiden lakisääteiset tehtävät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisessä.

Renström Nea
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue